

UNIVERSITATEA
DIN BUCUREȘTI
—VIRTUTE ET SAPIENTIA

COMISIA DE ETICĂ

Cuprins

1. Notă tehnică	2
2. Procedee de plagiere ¹ în teza de doctorat semnată de Victor Ponta	4
3. Tipuri de plagiere în teza Victor Ponta	6
4. Concluzii	8
5. Anexă: Exemplu de analiză a plagiatului în teza Victor Ponta pe blocuri de text.....	9

¹ Ideea că înainte de legea 206/2004 plagiatul nu a fost abordat în legislația românească este contestată de juriști avizați precum Eugen Vasiliu. Accentul în materialul nostru este pus pe aspectele morale ale plagiatului. Semnalăm totuși punctul de vedere al autorului menționat care susține că ”Plagiatul este și în România în primul rând Furt încriminat și pedepsit de lege: Legea drepturilor de autor – L nr. 8/1996”, în *Contributors.ro*, 6 iulie 2012, <http://www.contributors.ro/cultura/miracolul-unei-definitii-invizibile-plagiatul/> (consultat 8.07.2012).

1. Notă tehnică

Teza de doctorat a lui Victor Ponta (VP) - "Curtea Penală Internațională" (CPI) susținută la Facultatea de Drept a Universității București în anul 2003 - are 432 pagini numerotate. Textul propriu-zis, excluzând anexele, prefața semnată de profesorul coordonator Adrian Năstase și cuprinsul, are 303 pagini. Lucrarea este structurată în trei capitole: I (despre istoricul justiției penale internaționale, pag 9-97), II (elemente de civil-law și common-law preluate de CPI, pag. 98-133) și III (structura și funcționarea CPI, pag. 134- 306) împărțite în subcapitole.

Surse identificate pentru plagiat:

- Dumitru Diaconu *Curtea penală internațională. Istorie și realitate*, București: All Beck, 1999 (DD)
- Victor Duculescu, Cuvânt înainte la Dumitru Diaconu 1999 (VD)
- Ion Diaconu *The International Criminal Court. A New Stage*, Romanian Institute of International Studies Nicolae Titulescu, 2002 (ID)
- Vasile Cretu, *Drept Internațional Penal*, 1996, Editura Tempus (CV).

Plagiatul (în conformitate cu practica științifică națională și internațională de lungă durată și cu art. 4 litera d) din legea 206/2004) este înțeles în prezenta analiză ca **preluare a unor texte sau idei ale altor autori, într-o operă sub semnătură proprie, fără citările de rigoare pentru identificarea precisă a sursei.**

Pentru o lucrare științifică precum teza de doctorat, recunoașterea plagiatului este dată de nerespectarea **regulilor de citare**. Dacă sunt corecte, aceste reguli trebuie să permită localizarea fără dubii în opera sursă (prin ghilimele, indentare text, specificare autor, titlu operă, an apariție, loc de apariție, pagină etc.) a conținutului preluat în opera sub semnătură proprie. Simpla includere a unei lucrări la bibliografie nu constituie în sine o citare.

Pentru scopurile acestei evaluări, un **bloc de text** este definit ca set de paragrafe continue într-o lucrare sursă identificată pentru plagiatul în discuție. Mărimea blocurilor de text plagate este foarte diferită, de la câteva rânduri la aproximativ 10 pagini. Folosirea blocului de text ca unitate de observare și numărare reprezintă o adaptare a **tehnicii**

analizei de conținut din cercetarea socială. Pentru detalii de mod de analiză a blocurilor de texte vezi anexa.

Textele marcate prin umbrire în secțiunea a doua a analizei indică texte plagiate.

Pentru a evita centrarea discuției (prin eventuala trecere a acestui material în spațiul public) pe aspecte colaterale poate fi utilă următoarea mențiune: evaluarea acestei teze sub aspectul integrității academice (cu consecințele care derivă de aici) este pe deplin întemeiată prin principiul autonomiei universitare și prin prevederile exprese din Carta Universității București (avizată de MECTS) art. 90 și prin LEN art. 146.

2. Procedee de plagiere în teza de doctorat semnată de Victor Ponta

1. **Preluarea copy-paste** , fără citare, a unor blocuri masive de text care ajung și la 8-10 pagini ca întindere.

Modul dominant de plagiat în această teză de doctorat este cel de preluare fără citare a unor blocuri de text cu număr mare de cuvinte.

La nivelul celor patru lucrări-sursă ale plagiatului au fost identificate aproximativ **68 de blocuri de text care se regăsesc în cuprinsul a 115 pagini din cele 303** cât conține teza de doctorat, fără anexe. Plagiatul identificat este concentrat în capitolele I (30 blocuri de text preluate incorect) și III (37 blocuri de text preluate incorect).

2. **Ignorarea voită a bunelor practici din lucrările-sursă pentru plagiat.** Plagiatul masiv din teza de doctorat a lui Victor Ponta nu poate fi pus pe seama unei culturi specifice de redactare pentru perioada în care a fost elaborată teza sau pentru domeniul ei de referință. Argumentul esențial în susținerea acestei formulări este dat de faptul **că lucrări-sursă pentru plagiat (în special cele semnate de Victor Duculescu - VD, Ion Diaconu - ID și Crețu Vasile - CV), din domeniul dreptului, lucrează frecvent cu citări complete prin marcarea de paragrafe și localizare precisă a textului citat. În fapt, teza de doctorat, evaluată sub aspectul integrității academice, este construită prin antiteză cu lucrările model folosite ca sursă pentru plagiere².**
3. **Eliminarea autorilor sursă-majoră de plagiat din corpul lucrării** (VD, ID, CV, DD) prin contrast cu indicarea frecventă, în corpul lucrării, a unor autori precum Pella, Politis, Geamănu etc. care nu sunt sursă directă de plagiat.

² Dacă cele trei lucrări-sursă de plagiat ar fi fost redactate precum teza VP atunci ar fi putut fi luată în considerație aserțiunea ”în 2003 lumea științifică românească, inclusiv cea din domeniul dreptului, nu știa și nu practica respectarea bunei conduite în redactarea lucrărilor de cercetare”. Și nici măcar atunci pentru că în bibliografia tezei de doctorat sunt multe lucrări cu modele impecabile de citare academică. Este adevărat că lucrarea-sursă de plagiat semnată de Dumitru Diaconu (1999) nu are nicio referință bibliografică. Marcarea articolelor de lege folosite ca bază pentru comentarii este făcută, însă, atent, cu marcarea prin ghilimele și/sau număr de articol. Este posibil, însă, ca parte din practica negativă de non-citare de la Victor Ponta să fi fost încurajată de faptul că Dumitru Diaconu practică (1999, pp.4-5) modelul de a face referiri la autori precum Vespasian Pella sau Gustave Moynier fără nici un gen de citare. Oricum, faptul nu poate fi o justificare a plagiatului atâta timp cât modelul dominant de citare este dat de majoritatea lucrărilor folosite nu de excepții .

4. **Degradarea modurilor de citare corectă din lucrările sursă:**

- blocuri de text care conțineau citate în lucrările originale sunt prezentate în teză numai prin marcarea cu ghilimele, fără a mai indica sursa (vezi, spre exemplu, la pag 25 în VP, citatul din Nicolas Politis, preluat din VD pp.VII-VIII). La sursă, în VD, citatul este dat așa cum trebuie, cu ghilimele, autor, an, pagină. În teza de doctorat nu mai rămân decât ghilimelele și autorul. Restul specificărilor necesare sunt incorect ignorate.
- La pag. 67 din VP apare singura notă de subsol cu o citare corectă, completă, referitoare la un text al prof. Grigore Geamănu din 1968. Rezultă clar că autorul tezei era conștient de modul în care trebuie făcute corect citările. **Deși citarea este corectă, textul care o introduce, cu modul de citare cu tot, este plagiat din VD, de la pag. XI.** Acesta este unul dintre textele care argumentează asupra caracterului intenționat al plagiatului.
- Citate mari din discursurile unor figuri istorice precum Churchill sau Stalin sunt marcate prin ghilimele (VP, p.13) dar lucrarea sau lucrările din care sunt extrase nu apar în citare. La fel se procedează la pag. 16 cu un citat mare din filosoful Joseph de Maistre (marcare prin ghilimele dar nicio sursă specificată, nici la subsol, nici la referințe).
- În teză apar nouă note de subsol, prima cu numărul 1 (la pag 67) iar a doua cu numărul 15 la pag. 79. Cum s-a trecut de la 1 direct la 15 nu rezultă. În serie urmează notele 6 și 7 (pag 164) și 8 (pag 230), 9 (pag 231), din nou 9 (pag 280) și 10 și 11 la pag 289. De la 6 încolo sunt note explicative și nu bibliografice.

Indiferent de intenția pe care a avut-o autorul tezei de doctorat, procedeele menționate la 2, 3 și 4 au funcția de a estompa legătura dintre textul plagiat și locul acestuia în lucrarea sursă. Sunt procedee de ”ștergere/estompare a urmei”, respectiv a legăturii directe dintre blocul de text folosit în teză și locul acestuia în lucrarea sursă.

3. Tipuri de plagiere în teza Victor Ponta

În pofida faptului că teza Victor Ponta este construită prin agregare a unor blocuri masive de text preluate fără citare prin copy-paste, în interior pot fi distinse mai multe tipuri de plagiere:

- La nivel de idei se diferențiază clar **plagiatul din concluzii pentru concluzii**, plagiatul din **texte dense de introducere** și cele care provin **din traducerea** unor lucrări de cercetare în domeniul dreptului redactate în engleză.
- La nivel de text poate fi deosebite **plagiile cumulative, de parafrazări și de blocuri de texte**.
- Sub aspectul conținutului de text pot fi distinse plagierile de **analize a unor fapte sau procese istorice** de cele care vizează comentariile la acte normative. Această ultimă categorie a fost eliminată din analiza noastră .Distincția dintre ceea ce este comentariu juridic obișnuit și ceea ce este plagiat de comentariu juridic trimite la implicarea specialiștilor în cercetarea juridică.

1. Plagiatul din texte de sinteză de introducere:

Pe parcursul timpului, așa cum vom vedea, două mari probleme - în mod evident, conexe - vor condiționa evoluția și acceptarea justiției penale internaționale: pe de o parte, necesitatea de a defini cu exactitate crimele internaționale ce urmau a fi supuse jurisdicției Curții, iar pe de altă parte, o corectă delimitare a prerogativelor statelor în această materie, de prerogativele pe care urma să le dobândească jurisdicția penală internațională. Ambele probleme vor pricinui, desigur, vii dezbateri, exprimându-se puncte de vedere dintre cele mai contradictorii. Va fi necesar să se stabilească, deci, cu exactitate, în mod

(VP, p. 26, preluare de bloc mare de text, fără citare din VD VIII).

2. **Plagiatul din concluzii pentru concluzii**. VP își face jumătate din concluziile de la capitolul III al tezei pe care o semnează prin plagiere copy-paste a unor părți din concluziile lui ID. Evident, traducerea din engleză în română nu poate fi considerată contribuție originală a doctorandului.

3. **Plagiul cumulativ** care preia un citat cu formula de introducere cu tot așa cum apare în lucrarea sursă:

În acest sens, ni se pare, că este extrem de pertinentă opinia unui eminent jurist și diplomat - Nicolas Politis, care, după primul război mondial, făcea următoarea constatare: "Comparată cu justiția internă, justiția internațională este cât se poate de imperfectă, deoarece ea rămâne, în principiu, facultativă. Dar ea se află deja în progres, deoarece nu mai este justiția privată, care exista la începuturi".

(VP, p.25. Citatul apare în Prefața semnată de VD la pag VII-VIII.)

Victor Duculescu dă nu numai citatul din Nicolas Politis, marcat prin ghilimele, dar indică precis și sursa (Nicolas Politis, La Justice International, Paris: Librairie Hachette, 1924, p.15). În varianta VP se păstrează citatul în ghilimele, trimiterea la Politis și caracterizarea acestuia prin aceleași sintagme ca și la Duculescu. În VP este eliminată, însă, citarea exactă prin operă, editură, an, pagină. Plagiul este cumulativ în sensul că preia un citat cu formula lui de introducere cu tot. Specifică în teza de doctorat este numai degradarea modului de citare prin adoptarea unei formule incorecte în care textului marcat prin ghilimele nu îi mai este asociată o sursă specificată complet ci numai numele de autor. Textul lui Victor Duculescu din care a fost preluat textul, publicat în 1999, are 12 note bibliografice. Toate sunt corect redactate și indicau în mod clar doctorandului Victor Ponta un model de bună practică. La fel s-a lucrat și în citările din Ion Diaconu (2002) și Vasile Crețu (1996).

4. **Plagiul de parafrazări cu eliminarea citărilor din textul sursă:**

Astfel un comandant militar, care ar fi ordonat distrugerea unor sate, deportarea populației civile, săvârșirea de violuri, lichidarea unor persoane neînarmate sau alte acte specificate în tratat, nu va putea fi urmărit de tribunalul internațional, decât dacă țara unde a comis aceste crime sau propria sa țară, este semnatară a Statutului.

(VP, p. 78, preluare fără citare din VD, p. XIV. În VD relatarea avea specificată sursa la subsol. Prelucarea în VP se face ad litteram dar fără referire la sursa inițială sau secundară.)

5. **Plagiul prin traducere cuvânt cu cuvânt:** traducerea în engleza a textului publicat de ID. Este vorba de un bloc masiv de text care se întinde pe șapte pagini (de la 154 la 160 în VP). Contrar oricăror practici academice, autorul tezei de doctorat menține marcarea prin ghilimele pentru două dintre paragrafele incluse în blocul de text, dar elimină notele de subsol aferente care precizau sursa. Greu de justificat prin necunoașterea bunelor practici în domeniu un astfel de mod de lucru în care se face traducere și se elimină notele de citare din original.
6. **Plagiul care nu conține referiri la acte normative** ci la aspecte istorice ale temei:

Având în vedere experiența Tribunalelor militare ad-hoc de la Nurenberg și Tokio, în cadrul celei mai cuprinzătoare organizații mondiale de apărare a pacii, înființată imediat după terminarea celui de-al doilea război mondial - O.N.U. - s-a luat inițiativa creării unei instanțe internaționale permanente.

Lumea dorea o instanță internațională creată departe de tumultul războiului, în timp de pace, pentru a nu se rasfrange în activitatea ei, aura învingătorilor instanță, în care legea odată convenită pentru instrumentarea și sancționarea celor mai grave crime internaționale, să fie aplicată, în mod egal și imparțial, pentru toate partile responsabile, indiferent de momentul istoric în care se savârșea crima: pace sau război.

(VP, p.43. Prelucare din DD p.27, 119 cuvinte, fără ghilimele sau menționare a numelui autorului).

Acest gen de plagiat este dominant în blocurile de text din capitolul I.

4. Concluzii

1. Cât din lucrare este plagiată?

Cel puțin o treime din teză este plagiată: preluarea fără citările de rigoare a peste 68 de blocuri de text. Acestea au mărimi diferite, de la câteva rânduri la 8-10 pagini. Paginile afectate de plagiatul identificat sunt concentrate în special în capitolele 1 și 3 din lucrare.

2. Ce fel de plagiat?

Și de cuvinte și de idei, și cu și fără referire la acte normative, din surse de sinteza, prin traducere, prin preluare judecăți de valoare etc.

3. Erau necunoscute bunele practici de respectare a integrității academice în cercetarea juridică în perioada care a precedat redactarea tezei?

Nu. Trei (ID, VD, CV) dintre cele patru lucrări sursă a plagiatului adoptă citări frecvent, cu respectarea standardelor actuale. Similar, în bibliografie sunt multe lucrări exemplare pentru bunele practici în domeniu.

4. Este plagiatul VP intenționat?

Da:

- bunele practici erau cunoscute autorului tezei din lucrările model adoptate ca surse dar preluările fără citare corectă sunt masive;
- unii autori, deși citați incorect, apar totuși în corpul tezei (Vespasian Pella, Nicolas Politis, Grigore Geamănu) și sunt incluși în lista de bibliografie. În schimb, autorii din care s-a plagiat direct și masiv nu apar niciodată în parantezele de citare din cuprinsul tezei (VD, ID, DD, CV).

5. Este lucrarea un plagiat?

Da, unul masiv prin

- numărul de pagini afectate din teză (peste o treime),
- numărul de blocuri de text preluate fără citare (peste 68),
- mărimea blocurilor de text preluate incorect (ajungând până la 8-10 pagini de teză).

6. Pe scurt, teza evaluată reprezintă un plagiat masiv realizat prin colaje multiple de blocuri mari de texte de mare diversitate prin conținut, prin procedurile și tipurile de plagiat.

- Principalele proceduri de plagiere sunt:
 - preluarea copy paste a unor blocuri de texte,
 - ignorarea bunelor practici de redactare din principalele lucrări sursă,
 - eliminarea oricăror referiri la autorii-sursă de plagiat din corpul lucrării,
 - degradarea citatelor corecte prin preluare în teză
- Principalele tipuri de plagiere:
 - Din texte de introducere
 - Din concluzii pentru concluzii
 - Cumulativă, de citate care includ și sintagmele de introducere a acestora din lucrările sursă,
 - Prin preluare parafrazări cu eliminarea citărilor
 - Prin traducere cuvânt cu cuvânt
 - Pentru conținuturi ne-normative

5. Anexă: Exemplu de analiză a plagiatului în teza Victor Ponta pe blocuri de text

Capitolul I. Scurt istoric al justiției penale internaționale – secolul XX și primele tribunale internaționale din istorie 82

care au acuzat și forma abuzivă prin care a fost inclusă prevederea, dar și „portita”

ANEXA : Marcarea a patru blocuri de text din teza VP de la paginile 82 și 83 din lucrare, funcție de sursele necitate și de plasarea lor în textul original. Codurile A, B, C, D pentru blocurile de text sunt convenționale. Marcarile și comentariile la blocurile de text sunt în culoare roșie și, în aceasta fază a redactării, îmi revin, DSandu

Așa cum se arată în numeroasele comentarii pe plan mondial, semnarea de

VD (Victor Duculescu) sursa pentru blocurile de text A și B, nu este citat niciodată în teza VP deși textele sale din *Cuvantul înainte* la Dumitru Diaconu 1999 (DD) sunt frecvent folosite. Tehnic vorbind, textul VD este o opera de autor care nu este nici citată nici inclusă la bibliografie. Metafore și judecăți de valoare din VD sunt preluate fără citare și asumate explicit ca fiind ale autorului tezei. Bibliografiile selective nu sunt și nu au fost o bună practică pentru tezele de doctorat. Oricum, dacă VP ar fi intenționat să facă din referințele bibliografice substitut pentru citări aceasta obligă la includerea lui VD în bibliografia efectiv atasată la lucrare. Niciunul dintre cele patru blocuri nu constituie o descriere a unui articol de lege: A se referă la opinii exprimate în presă; B vizează un studiu din *Le Monde Diplomatique* cu un citat care are citare în originalul VD dar este eliminată de VP; C este un comentariu netehnic asupra tragismului crimelor internaționale; D este o reconstituire a reacțiilor internaționale la o propunere a RFG. Nici vorbă, deci, de continuturi tehnice pe care juristii ar fi obligați a le prezenta la fel sau să le știe pe dinafară ca pe articole de lege

Astel, putem spune că, opiniile exprimate în presă nu au fost - în toate cazurile - dintre cele mai favorabile. Prin urmare, s-a scris despre Curtea Penală Internațională că aceasta reprezintă o adevărată "Cutie a Pandorei" și că este necesar, ca ea să fie privită "cu un optimism temperat". În schimb, au existat și păreri - justificative, după opinia noastră - în sensul, că noul organism ar reprezenta un "for pentru dreptate", "o nouă instituție a statelor lumii".

Într-un alt document studiu, publicat în revista "Le Monde Diplomatique", profesoara Monique Chemillier-Gendreau de la Universitatea Paris VII "Denis Diderot", observa că o insuficiență a Statutului și aceea că printr-o hotărâre a Consiliului de Securitate - deși Curtea nu este subordonată acestuia - ar fi posibilă blocarea unei anchete a Procurorului general pe termen de 12 luni. Relevând și alte insuficiențe ale Statutului, în special imposibilitatea de a lua în discuție acte criminale care ar emana de la anumite grupuri de state, sau chiar de a pune în discuție actele unor organe ale O.N.U., cum ar fi, de pildă Consiliul de Securitate, specialistă franceză se întreaba: "Este cazul, prin urmare, să ne felicităm pentru această inovație? Fără îndoială, deoarece, odată ce instituția se va fi instalat, limitele sale originare vor apărea și este plauzibil să ținem seama de faptul, că dinamica sa va

Text cu judecăți de valoare, cu preluarea fără citare a opiniei lui VD, considerată ca fiind "opinia noastră".

Bloc A, preluat fără citare din VD XIII-XIV

Bloc B preluat fără citare din VD XV, distantat în original de blocul A prin mai mult de jumătate de pagină. Blocul B continuă cu câteva rânduri și pe pag 83 din teza.

Continuare bloc B de pe pag 82. In originalul VD citatul din Gendreau este dat corect la pag XV, nota nr. 12. In teza sunt pastrate ghilimelele de citare dar este scoasa nota de subsol. De ce?

Capitolul I. Scurt istoric al justiției penale internaționale – secolul XX și primele tribunale internaționale din istorie 83

conduce la îndepărtarea lor. Pe de altă parte, nimic nu va opri impactul opiniei publice asupra acestor probleme".

16. Imprescriptibilitatea crimelor de război și a crimelor contra păcii și umanității

Înainte de a vorbi despre importanța luptei contra impunității marilor criminali de război, este necesar să relatăm câteva aspecte cu privire la imprescriptibilitatea acestor oribile crime.

Bloc C preluat fara citare din DD p.25

Prin urmare, după cum se poate observa privind tabloul crimelor internaționale, înscrise în Statutul tribunalelor internaționale sau în Convențiile internaționale, menționate anterior, astfel de fapte poartă cu ele însemnele celor mai tragice și înfricoșătoare crime colective, cu vii și profunde reacții emoționale ale comunității internaționale.

Ele rămân adânc în conștiința umanității, conștiință care mai poate fi eliberată, doar atunci când a sosit momentul istoric al sancționării lor.

Bloc D preluat din DD p. 25. In textul original cele doua blocuri sunt formate din paragrafe succesive. Le-am considerat blocuri distincte pentru ca VP a a inlocuit "dupa cum s e poate observa" din original cu "prin urmare"

Prin urmare, cum pot să treacă zeci de ani până când autorii acestora pot fi descoperiți sau trași la răspundere, pentru a nu opera prescripția, care stinge atât răspunderea penală, cât și executarea pedepsei, a fost adoptată, la data de 26 noiembrie 1998, de către Adunarea Generală a O.N.U.. "Convenția asupra Imprescribilității Crimelor de Război și a Crimelor contra Umanității".

Aceasta a fost reacția fermă a comunității internaționale la propunerea, din anul 1964, a Guvernului Republicii Federale a Germaniei, de a considera prescise, conform Codului său Penal intern, crimele de război și crimele contra umanității, după 20 de ani de la capitularea, fără condiții, a Germaniei.

Prin adoptarea Convenției asupra Imprescriptibilității Crimelor de Război și a Crimelor Contra Umanității, autorii acestor crime pot fi sancționați oricând, indiferent de data la care au fost comise.

In cele doua pagini exemplu sunt identificate 4 blocuri de text din doua opere, preluate fara niciun fel de citare, plagiate deci. Blocurile sunt legate intre ele prin conectori slabi, inlocuind cate 2-4 cuvinte din textele originale. Este o procedura copy-paste de blocuri de texte în stil colaj. Citarea corecta care era in originalul pentru textul B este pur si simplu eliminata de VP desi mentine ghilimelele de citare. Procedura este si incorecta si neobisnuita.